

HIRDETMÉNYEK.

Előfizetési pénzek és a hirdás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
munkán közlemények ide intézendők

Szerkesztői levelek csak ismert kezektől
fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán	
küldve:	
Egész évre	10 frt — k
Félévre	5 frt —
Negyedévre	2 frt 50
Egy hóra	1 frt —

Hirdetési díj:

Öt-hasábospetitisor egyszeri beiktatásáért 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 20 kr.
Nyiltér 4 hasábos petitisorért 20 kr.

XII. évfolyam. 1885.

Debreczen. Szombat, július 11.

132. szám

Debreczen, jul. 11.

(T.) Románia kezd bosszantó lenni!
A mai bajor királyról beszélnek, hogy
midőn egyik bizalmas emberével a felett
tanácskozott volna „mint tehetné uralko-
dását áldásossá és nevezetessé?” Az il-
lető azt tanácsolta neki, hogy: „Mint
kiseb álam uralkodója politikai avagy
hódítási uton nem, hanem igen is akkor,
ha a tudomány és művészet pártolására
adja magát, és úgy tön. Sőt talán tul
is lött a célzon, mert amint írják, a tul-
ságos pártolás következtében, most anyagi
bajokban szenved.

Vajjon nem így van-e Románia?
Vajjon ennek meg nem azt a tanácsot
adta-e valaki: hogy mint kis állam csak
egy lehet nevezetessé, ha heczeg. Amint
hogy azt Románia meg is teszi. Az eu-
rópai közsabadság öléből oly vakogást
követ el a nagyhatalmakra, mint valami
elkényesztetett pincsi. Pedig, hogy az
efféle élő teremtmények mennyire kedve-
sek, neki is tudnia kell.

A dunai kérdé-nél is olyan hetven-
kedést követett el, mintha egy egész vi-
lágrészt képviselne. Hiszen ami jog az
jog, kicsinyek és nagyok számára egya-
ránt, azt elismerjük, csak hogy még e
jogok védelmezésénél is vigyáznunk kell
arra, hogy kihívókká avagy heczegőkké
ne legyünk, pláne azok rovására, a kik
bennünket fenntartanak.

Különösen Ausztria-Magyarországra
berzenkedik. Talán mert nem adjuk oda
neki Erdélyt? Mi lenne pedig vajjon,
ha mi is így berzenkednénk ő reá, és
ahol csak szeret tehetnők, mindig orra-
alá dörzsölnők az akadályoskodás tor-
máját?

Az én deák koromban történt, hogy
egyik kisebb kollegánk, egyik nagyobb
kollegánkat mindig bosszantotta. Ahol
tehetett egyet csipett vagy egyet lökött
rajta. A tanár pártfogásába volt elbiza-
kodva, ki az ő nagynénjének udvarolt.
Egyszer mégis azt mondja neki a na-
gyobb: „Hallod-e te. Te engem mindig
bosszantasz, az egész iskola tanum íá,

pedig tudod, ha én csipek, nagyobb
csipek, s ha én taszitok, nagyobb taszi-
tok mint te.“ A kis kollega azért csak
bosszantotta. Egyszer aztán a nagyobb
kollega meglökte, úgy hogy a kis kollega
neki esett a széknek és betörte az orrát.
Ment aztán nagy ordítva a tanárhoz pa-
naszkodni, de cselekedeteinek az egész
iskola tanuja levén, elégtételt ökelme bi-
zony nem kapott.

Nem így jár-e még egyszer Románia
is: vajjon? Mert még az a szerencsét-
lensége is megvan hozzá, hogy más na-
gyobb államokkal is kötekedni kezd,
mindinkább megösmertetvén természetét.
Nem mondjuk mi pusztán a vámköteke-
dést. Am védje a maga jogát minden ál-
lam; hanem a modor! Az a felfuvalko-
dottság, az a pökhendieskedés, melylyel
orrát sajtója is futorgatja. Azok a ha-
társértések, azok a nagy kegyes prote-
gálások, melyekben erdélyi dák izgatóink
részesülnek; a velünk beszélő hang és
a többi. Tanunk reá egész Európa!

Hát, hogy ha mind mi is visszatá-
láljuk taszítani, s neki esvén a széknek,
betöri orrát, hogy segít majd rajta a
professor ur? Nem fenyegetés képpen
mondjuk, de hogy mi is élni akarunk,
azt engedje meg nekünk Románia.

A magyar állam politikai és közgazdasági fejlődése Tisza Kálmán ministeriuma alatt.

II.

A „Correspondance de Pest“ írja:
Hogy a magyar állam politikai és köz-
gazdasági fejlődését Tisza Kálmán miniszter-
iuma alatt megbírálhassuk, első sorban szük-
séges, hogy a magyar állam pénzügyei az
1867—1875-iki és 1875—1885-iki időközök-
ben vétsenek vizsgálat alá. A most követ-
kező cikk ezen vizsgálatul és az ebből folyó
összehasonlításokkal foglalkozik — Ezen ta-
nulmány célja, hogy annak ki Magyarország
iránt érdeklődik a magyar állam közgazdasági

helyzete fölötti független ítélet alkotására
kellő eszközöket, adatokat és
authenticus számokat becsás-
son rendelkezésre. Ezen tanulmány
megkívánja, hogy az elért eredmények szigo-
rúan a tények logikája szerint ítéltesenek
meg és hogy az előítélet nélküli és egyik
párthoz sem tartozó számadatoknak enged-
tessék át a szó

Mindenekelőtt arról van szó, hogy a ma-
gyar állam pénzügyi és közigazgatási hely-
zete a kellő világításba helyeztetve szigoru-
an a tényeknek megfelelőleg eseteltessék;
a külfölddel szemben azon tény is kieme-
lendő, hogy Magyarországon minden párt egy
véleményben van akkor midőn az egy-
séges magyar állam legmagas-
abb és maradandó érdekei fo-
rognak kérdésben. — Ezen igazság
mely közdasági terén csak a számok és
tények megközelíthetetlen logi-
kája és józan ékesszóllása által
juthat érvényre, első sorban azoknak tesz
szolgálatot, kik Magyarországgal politikai és
közgazdasági összeköttetésben állanak.

Természetesen a magyar államnak azon-
kívül hasznára van, ha pénzügyi és közgaz-
dasági helyzetéről a valót és pedig a
teljes valóságot ismerik. A kez-
dettel kell kezdeni és mindenekelőtt az állam-
papirok áráról és a magyar állam hitelének
becsléséről kell szólni. — A magyar ál-
lam papirok ára 5 év előtt 53% kal
alacsonyabb volt mint az osztrák állam-
papiroké és az előbbiek még most is körül-
belül 9% kal olcsóbbak az osztrák és olasz
állampapiroknál, azaz a hitel becslésénél Ma-
gyarországot összehasonlítva Ausztria és
Olaszországgal, Magyarország hátrányára
körülbelül 9% különbség mutatkozik. Hogy
ezen becslés Magyarországgal szemben a leg-
nagyobb fokban igazságtalan és hogy a ma-
gyar állam pénzügyei hanem is jobbak,
de leg alább époly jók mint Ausz-
ria és Olaszországéi — Ezt belehet
bizonyítani a helyes ítélethozatalhoz szüksé-
ges egyes tényezőknél u. m. a költségvetés,
activum, passivum, és az adófizetők gazda-
sági erejének összehasonlítása, azaz: minden

megfelelő körülmény, tény, számadat és az
államgazdaság mozgó erői egybevetése által.

Az állam hitelének e helytelen
becslése 2 okból ered. A főök az, hogy
Magyarország politikai és közgazdasági ügyei
még nem eléggé ismeretesek a
külföld előtt. A másik ok pedig, hogy
az államhitelesítésének kérdése Magyaror-
szágon igen gyakran mint pártkérdés
lön megítélve és megvitatta és vajmi ritkán
vizsgálatot meg azon részrehajlatlansággal,
melyet ezen minden párttal közös ügy meg-
követelt volna. — Pártjaink legfeljebb vitat-
kozhatnak az eszközök választása fölött, de
nem volna szükséges köztük vélemény-elté-
résnek fenállani, midőn a magyar állam leg-
főbb és maradaudó érdekei fognak szóban.

Nem tagadható, miszerint az osztrák
absolutismus ideje, a pénzügyek rosz keze-
lése a törvényellenes osztrák uralom alatt,
valamint azon szomorú tapasztalatok, melyeket
a magyarok azon időben szereztek, midőn
az osztrák érték három ízben is oly rendki-
vüli elértéktelenedést szenvedett, — hogy a
multnak mindezen emlékei azelőtt jogosult,
de most már nem okadatolt pessimistika-
kustörékvést és minden államkölcson
iránt nagy bizalmatlanságot hagytak örök-
ségiül Magyarország közsellemében. — Ezen
bizalmatlanság csak határozatlanul mutak-
zik ugyan, de mégis nagyban késleltette,
hogy a megtakarított tőkék — Franciaor-
szág példájára — oly rendki-
vüli összegekben állami jára-
dékokba fektetessenek.

Azonban ezen okatlan és bete-
ges törékvést alóli fellendülés megke-
zdődött és már több száz millió értékű ma-
gyar állampapír, mely eddig alacsony árfo-
lyamban a külföldnek adatott el, — most
vissza lön vásárolva magyar tőkepenzesek
által, kik kezdik belátni, miszerint Magyar-
ország független, közgazdasági és virágzó
állapota elég és megvitathatlan biztosítékot
nyújt számukra. — Igaz, hogy nehé z és
majdnem lehetlen pontos határvonalat
huzni egy állam általános és pénzügyi
politikája közt. Azon mondanak hogy „csi-
nálj jó politikát és én igen jó pénzügyet fo-
gok teremteni“ bizonyára megvan létjoga, de

„Debreczeni Ellenőr“ tárczája

A szerencse kereke.

— REGÉNY. —
Vártesi Arnoldtól.
(Folytatás.)

Komárom Lőrincz ur merev üveges sze-
mei felig reménykedve, félig tompa kétségbe-
esséssel tapadtak a bankárra. Kitarthat? De
hiszen ő már csak napokig bírja; a kötele-
zettségek mindegyre halmozódnak, s a hite-
lindégyre foly, a pénzt már csak roppant
percentekre kapja, s a miba belévíg a bür-
zén, minden szerencsétlenül üt ki. Elveszt-
vén éles pillantását, habozóvá lett s a fele-
lem rosz tanácsadó.

Roll Szidor olyan nyugodtan mosolyog,
a mint a kétségbeesett spekulánsnak arcába
tekint, mintha minden a legjobb rendben
menne.

— Csak még egy ideig tartsa erőssen
magát Komárom ur.

Arra aztán Komárom Lőrincz is mosolya
fanyarodik, de oly eltorzult arccal, hogy a
bankár bizonyosnak tekintheti, hogy ütött
már az utolsó óra.

— Apropos, mikor lesz a Helén kis-
asszony esküvéje, — kérdezi egész elfogu-
latlanul. — En ugyan nem akartam elhinni,
hogy ön valóban odaadná leányát annak a
könyvelő fiatal embernek; sokkal megfonto-
labb férfiak tartom őt. De azt mondják
csakugyan úgy van.

— Eh mit tudnak az emberek? — szól
Komárom Lőrincz ur.

Ugy látszott neki, mintha egy vékony
nyílason világosság sugár ömlenék be a sötét
éjszakába, s mintha e nyílason Roll bankár
ur nyujtáná be kezét, tapogatni. Komárom Lő-

rincz ur csaknem elkiáltotta magát, hogy
„szabad“

Kissé azonban összeszedte magát s
meggondoltabban folytatta:

Helén szép leány, ritka szép leány s
nagy vakmerőség, ha egy bukott, ember még
igényt mer tartani kezére.

— Gondoltam miadjár, gondoltam, vi-
szonzá Roll bankár. — A ki megbukott, az
annyi, mintha meghalt volna s értelmel
atya nem fogja eltemetni a leányát. Egy
szép leány néha nagy kapitális, Komárom ur.

— A bürzespekuláns félemelte puffadt
képét s villogó szemei türkészőleg tekintettek
a bankár szemébe.

A bankár nyugodtan állta ki azt a te-
kintetet s Komárom Lőrincz nem látott be a
zárkózott szivbe.

— Mit akarhat? Ezen törte fejét.

Roll Szidor bankár kissé villagosabban
fejzte ki most magát.

— A körülmények néha erősebbek,
mint az ember. Az okosság épen abban rejlik,
hogy az ember a körülményekhez tudja ma-
gát szabni. A kinek oly szép leánya van,
Komárom ur, annak nincs oka soha kétségbe-
sni; mindig fog találni baráti kezét, mely
örömet segít

Komárom Lőrincznek arcába szökött a
vér, kezdte meg érteni a bankár ur pél-
dálózását. Hát annyira jutott volna már,
hogy nyíltan tehetni neki ily becsutelen
ajánlatot?

— Roll ur! — kiáltott föl hevesen.

A bankár udvariasan meghajította ma-
gát, miközben gnyos mosoly jelenkezék aj-
kai körül.

— Természetes, hogy csak tisztessé-
ges segélyt értettem. Tudom, hogy ön előtt

a becsület a földög. Én előttem is, Komá-
rny ur.

A tőzsdéről jöttek épen kifelé. Komárom
Lőrincz kevélyen megbillentette kalapját s
távolzni akart. A bankár visszatartotta s hi-
deg, gnyos arcát egyszerre szokatlan nyá-
jas redőkben vonva, kocsijába ültette maga
mellé Komárom Lőrinczet.

Egy pillanatig habozott az. A sértett
férfi büszkesége küzdött benne a hiúsággal
és számitással. Eszébe jutott, mennyire fogja
emelni nanyatló tekintélyét a tőzsdén, ha a
dusgazdag bankárral együtt látják őt kocsi-
kázni. A suttogó rozskarat elnémul, s ki-
tudja, hány percenttel emelkedik a megron-
gált hitel. A ki Roll Szidorról oly bizalmasan
van, azt nem tekinthetik bukott embernek.
Roll Szidor nem szokott szédelgőkkel és
bankrottirozókkal társalogni.

E perozhen szászoros nyomatékka-
l érezte, mily nagyhasznára válik neki a tő-
meg szeme előtt a barátság. A kétségbeesés
szélén vergődő ember minden erejével belé-
kapaszkodott tehát e barátság uszályába, és
sokkal nyajasabb arccal fordult Roll Szi-
dor felé, mintsem a köztük váltott párbeszéd
után várni lehetett volna.

— Hogy tetszik önnek ez a fogat? —
kérdé a bankár a mellette ülöt.

— Pompás, — viszonzá Komárom Lő-
rincz ur.

— A Rohan herceg lovai voltak, —
szólt a bankár büszkén. — Gyönyörű két
szürke s szelid mint a bárány. Hölgyeknek
való fogat volna. Valami szép fiatal hölgy-
nek, a ki szeret maga lovat hajtani.

Komárom Lőrincznek eszébe jutott mos-
toha leánya. Helén bolondja a lovaknak. —
Mily határtalan volt öröme, mikor a két kis

ponyt befogták neki s öcsésével kocsiháthatott
a városligetben.

Sajátságos pillantást vetett a bürzespe-
kuláns a két gyönyörű szürkére, aztán szót-
lan hátra hajolt a ruganyos vankosokon. Er-
tette a célzást, de már nem sértette az oly
nagyon.

Roll Szidor közelebb hajolt hozzá.

— Komárom ur, nem volna önnek ked-
ve ahoz a két szürkéhez?

Komárom Lőrincz összeráncolta homlokát.

— A kedv talán megvolna, de a pénz,
Roll ur?

— Ah, a pénz. — viszonzá a bankár
elutasító kéz mozdulattal. — Mondtam már
önnek, hogy nem kell aggodni, minden jóra
fordul. Valóban szerencsések érezném ma-
gamat, ha Helén kisasszonyunk valami örö-
met szerezhetnék.

Komárom Lőrincz arca lángba borult. A
bankár most már egészen nyíltan beszélt.

Az első pillanatban füllázd e szavakra
s már ajkán lebegett a büszke visszautasi-
tás, de a másik perczben jobban meggondol-
ta a dolgot. Miért szakítva a hatalmas em-
berrel egyszerre? Miért nem használná föl an-
nak gyarlóságát. A szenvedély elvakítja az
embereket s a vak embert könnyű oda vezet-
ni, a hová akarjuk.

Ugy tett, mintha nem értené, a mi le-
alázó a bankár ajánlatában s egy hirtelen
fordulattal ő kerekedett fölül.

— Hogy a két szürke számára van-e
hely az istállón, azt persze hogy nem tu-
dom; — szóló nevetve; — de az ön számára
mindig van hely a házamban. Lovász Gyula
nem fog ott alkalmatlankodni, biztosítom őnt
s Helén keze nincs leötte.

(Folyt. köv.)

ülők
et nyelv elsa-
a községbe a
— mint magán
végezhetnének
Andor evang.
p. Ménhard.

szert
A által feltalált
ztó kenőcs
nevesebb szakiféria
nak találtott: a
e. fejköszvény ellen,
sz és szakál ritka
CSILLAG
és TÁRSA
BUDAPEST
VI. KER.
KIRALYUTCA
26. sz.
Hirt. 2. m.

raktár
-utca 26.
ROTSCHNEK EMIL

videki megrendések pontosan teljesülnek.

ezen tanulmány teljesen tekintet nélkül hagyja a különböző parlamenti pártok pénzügyi politikájának érdemei feletti discussiót. Mindent a mi ebben belpolitika és pártkérdés, nem szándékom itt érinteni.

Debreczen és a közművelődési egyesületek.

Irtá: Dr. Kardos Albert.

Mikor még többször laktam az ábrándok világában, a honnan minden év kisebb-kisebb szoritja az embert, egy eszmén sem csügtem erősebb rajongással, egy gondolat sem keltett bennem oly bő lelkesedést, mint a magyarság kérdése.

Mennyi kivihetetlen terv, bány képtelen eszköz meg nem fordult agyamban, hogyan válhatnék nemzetiségekre oszló országunkból egy nemzetből álló állam. — Ez ábrándos tervek között első helyet foglalt egy országos magyarsági egyesület, mely főképp a behálózás hazánk minden megyéjébe, magába foglalja minden városát, ellepne minden faluját. Magasztos szent szövetségbe egyesítene a magyar társadalmat, mint a vallásos szövetségek az ókori Görögországot vagy mint a politikai egy-egre törekvő egyesületek az ujkori Olaszországot.

S im alig mulik el egy két év, álom kezd valóságá válni. Az igaz, hogy csak csekély részben. Előállott egy lelkes férfi, a ki talán szintén az egész hazára terjedő társadalmi akciót óhajtott, de mint gyakorlati ember, egyelőre megelégedett, ha legszűkebb hazájában szülőföldén valóval meg az eszme. E férfi Bány József, az első egyesület a „Sáros megyei magyarság terjesztő szövetkezet.”

A kicsiny kezdet is nagy örömmel töltött el. Azt hittem: az első szikra a magyarság oltárán meg van gyújtva; nemcsak örök tűz fog rajta lobogni. — De csalódtam; a magyar nép egyik ősi tulajdonságát is megtagadta ezuttal, a szalmaláncot. Bány példája nem lelkesített még rövid időre sem, úgy látszott, a magyarságnak nem volt elég érve az eszme iránt. Az alföldi és dunántúli nagyobb tömegben lakó magyarság nem érezte, nem fogta föl a czél messzeható fontosságát. — Közvetlen maga előtt nem látott ellenséget s jámborul úgy gondolkodott: miért hadakozza a magyarság; sarkában nem fenyegette veszély és az hitte, nincs mi ellen védekezzenem.

Pedig előttünk az ellenség, sarkunkban a veszély. Bány nem is jó nevet választott egyesületének; egyelőre nem is gondolhat a magyarság terjesztésére: elég ha megvédi a magyarságot.

Igen, fájdalom és szégyen, a magyarság Magyarországon védelemre szorul. — Nem tud helyt állani akár a tót, akár kivált az oláh lakosság olvasztó erejével szemben.

Bizony mi ezt itt az alföldi magyaroknak közölte, Debreczen városában nehezen hiszik. Magam sem hittem, míg szememmel nem láttam. — Mikor 6—8 évvel ezelőtt országos gyűjtés folyt a huuya d me gy i elöláhosodott magyarok viszsza magyarságára, a gyűjtés titulusát pia frau-s-nak néztem. — Az oláhok megmagyarsításáról van itt szó — gondolám magamban — a valódi czél helyett a hangzatosabb ürügyet azért választották, mert így talán a magyarság is nagyobb áldozatra tudul, a nemzetiségek jalkiáltásának is eleje van véve.

De hogy is hihetnem volna, hogy a magyar ember, míg „Hortobágy” környékéről, csak a Szamos mentére kerül, annyira megváltozék, hogy pörge kalap helyett kucsmát nyomjon fejébe, hogy a bocskor kedvéért lerugja magas sarku csizmáját, hogy kék posztónadrágot durva darócczal váltsa föl, hogy sudar bajuszát tövig nyírassa, hogy édes anyanyelvét elfeledje, sőt hogy istenét is megcserelje.

Ki gondolná ezt lehetnek? Pedig ez a metamorfózis minden nap megtörténik, tőlünk nem is olyan messze; nem az erdélyi oláh havesek elzárt zord hegykötélyaiban, hanem a magyar Szamosnak szép nyílt völgyében.

Egy néhány éve ezelőtt először hagytam oda Debreczent, hogy messzebb vidékre, vegyes ajku lakosság közzé utazzam. A Szamos mentére kerültem, egy kis faluba. Sohasem feledek el a magyarság pusztulásának azt a szomorú képét, a melyet e helység tárt elém.

A magyar (tulajdonképp reformatus) templom még ott állott, a falu közepén magas tornyával, de a templom földét ugyan csak megtépedte a szél, falát ugyancsak megverte az eső. Hogyan tartották volna tiszteletben a természeti elemek, mikor az emberek is megtelepedtek róla. A falu földesurai derék, mivel emberek ugyan, de az egyiknek a megyei központ, a másiknak a fővárosban bizony nem jut eszébe, hogy körülbelül a hány cserép megváltik a templom tetőről, annyival fogy a falubeli magyarok száma. Mert a mint körülnéztem a helység magyar részén, meglepetve vettem észre, hogy míg a lakosság idősebb fele még beszélt a magyar nyelvet, az ifjabb nemzedék csak törte, némely része már nem is értette.

Pedig a veszedelem nem mai. Már e század elején érezték a közölg patronusai, a mint azt a templom karzatán egy régi vers bi-

zonyítja, mely magasztalja a templom építőinek Toldi Zsigmond grófának és Bányi Rákhel bárónének nagylelkűségét egyszersmind panaszosan említi, hogy:

E z helység régentiszta magyarokból állott, Kiknek száma mármá tiz száz dakra szállott.

Ne adja isten, hogy ez a tiz gazda egyre fogyjon! Noha ez is hamar megtörténhetik. Mert mi tartsa meg őket magyaroknak? Pap csak egyszér kétszer vetődik hozzájuk évenként; de istentisztelekre csak kell járni, ha nem a magyar templomban, hát akkor az oláh beszerik ába. Tanítójuk pedig esztendője, hogy odahagyta őket, megunta 80 forint évi fizetésből kinlódni; irni-olvasni megtanulnak a magyar gyermekek is ott, a lol a többiek — az oláh dászka láná!

Sokáig időztem a képnél, mert nagy tanúságot rejt magába. Nem egy magános esetet rajzol, hanem száz meg száz falu sorát példázta.

Ime tehát van ellenség, komoly a veszedelem. A kik közvetlenül szemben állottak vele, azok a sáros megyei radóra lassanként mégis ébredni kezdtek. Vagy két éve, megalakult a felvidéki közművelődési egyesület, a tavaszon az erdélyi magyarság is abba hagyta az álmot, sőt esztendő talán a Dunántul is meghallja a tette hívó szótátot.

Meghallhatna pedig az egész ország, mert eléggé hangzatosaják, nyilván megbizonyították, hogy a magyar állam kérdése tulajdonképp kulturális kérdés. — Magyarorszáig addig marad államnak, vagyis inkább akkor lesz valóságos állammá, a míg vagy is ha a közművelődés magyar. Az egész országot kellett-nyugtatni, éjszaktól-délig valahány nemzetiséget a szepesi némettől és trencsényi tótól a bánáti szerbig, a muraközi horvától az erdélyi oláhig egy kultúra hasonát s ez a magyar kultúra legyen — Természetes, hogy magyar művelődés csak magyar nyelven lehetséges, azért a közművelődési egyesületek feladatához hozzá tartozik a magyar nyelv terjesztése, egy szóval a magyarsítás.

A magyar kultúrának tehát hódító hadjáratra kell indulnia. De harezban csak az erősebb a győzelem. A magyar nemzetnek hatalmas fegyverekkel kell ellátni a hódításra küldött kulturát. E fegyverek csak szellemiek lehetnek, mert szellemi mérközésről van szó. Ugy kell értenük, hogy a magyar kultúrának magasra kell kifejlődnie, hogy hódításra indulhasson.

A fejlődés magas fokára azonban műveltségünk csak ott emelkedhetik, a hol nem kell léteért harcot viselnie, tehát a magyarság szívében, az alföldi és dunántúli nagy magyar városokban, nem pedig a küzdelemnek kitett felvidékek és erdélyi bércek között.

Igen, a közművelődési egyesületeknek első sorban a magyarság szívében, olyan városokban kellene előállni, mint Debreczen és Kecskemét, mint Miskolc és Szeged, mint Székesfehérvár és Nagykanizsa. S nem is tartom hiureménynek, hogy mind e helyeken és megannyi más városokban széles ez országban rövid időn egyesületek fognak keletkezni, melyek közmívelődés, magyarság védelme, magyarság terjesztése, vagy bámi czim alatt, küzdhetnek de mindig és mindenütt a magyar kultúra hódító hadjáratát jelentenek, s a melyek egymással szervezett kapcsolatba hozva egységes vezetést adnak eredményt fejthetnek ki. Nem tartom ezt hiu reménynek, mert alig néhány éve láttuk azt a rendkívüli társadalmi tevékenységet, mely mintegy pillanat alatt vöröskereszt egyesület teremtett minden megyében és minden jelentősebb városban.

Nem tartom hiu reménynek, mert azt hiszem, a magyar közművelődési egyesületek ugyanazon égisz alatt kelthetnek életre, mely alatt a vöröskereszt szövetkezet virágzik. Igen, erős a hitem, hogy az a király, a ki az építendő országházat ezredéves állam létként emlékévé akarja avatni, az a trónörökös, a magyarnak ezerévi küzdelmére hivatkozik, mint a jövő biztosítékára, hogy sem a király, sem a királyfi nem utasítaná vissza a magyar közművelődési egyesületek főprotektorságát.

De míg mindez létesülhetne, addig sem szabad az időnek használatlanul elfolynia. Addig meg kell erősödnünk a már megalakult egyesületeknek; addig az egész magyarságnak szent kötelessége a sáros megyei, a felvidéki és kivált az erdélyi közművelődési egyesületek szellemi és anyagi erejét gyarapítani, hogy ezek a maguk szűkebb körében sikerrel működhessenek és hogy a későbbi társulatoknak mintakul szolgálhassanak.

Az erdélyi egyesület legelső sorban várja az egész nemzet áldozatra kész támogatását, mert Erdélyben legfenyegetőbb a veszély. Ezt érzik is hazánk jobbjai, mert tömegesen iratkoznak be alapító és évdias tagokul. — Azonban a tagok legnagyobb része csupán azok közül került ki, kik magára a közvetlen harezra hivatják és a kik a küzdelemre talán eddigél is erejükön felül áldoztak, t. i. az erdélyi magyarok közül. Az alföldi gazdag lakói és virágzó városai jó részt még mindig azt hiszik, hogy az erdélyi közművelődési egyesület czélja csak helyi érdek, hogy az házi ügy, melyet elvegezz az erdélyi magyarság egymaga is.

E balhiten élnek — úgy látszik — a mi polgártársaink is, Debreczen nemes város-

sa is. Debreczen e magatartását csak balhiten mondok, mely hamar el fog mulni. De féltő, hogy mások, kivált a királyhágón tul, szűkebbülésnek bélyegezik. E vád azonban alaptalannak fog bizonyulni, mert egy lelkes férfi kevés izgatással hamar elérheti, hogy az alföldi városok közül Debreczen polgárai lépnek be legnagyobb számmal az erdélyi közművelődési egyesületbe évdias tagokul és hogy magát Debreczen városát hahem is időrend, de összegre nézve bizonynyal az első alapítók között fogjuk találni.

Napi hírek.

— Kiss Lajos szeretett országgyűlési képviselőnk a tegnapi estől vonattal városunkba érkezett.

— Festőművészek Debreczenben. Mészöly Géza és Gregus Imre tehetséges festők, tegnap városunkba érkeztek. Tudvalevőleg ők azon művészekhez tartoznak, kik vázlatokat készítenek a trónörökös védnöksége alatt megjelenendő „Oszták Magyar Monarchia leírásában és képnél” czimú vállalatához. Együttal azonban, Debreczen vidékén tevén tanulmányutjakat, másnemű megbízást is teljesítenek. A képzőművészeti társulat ugyanis Tisza Kálmán miniszterelnöknek 10 éves jubileuma alkalmából dísz albumot készült áruyujtani, melyben a nagy államférfi élete történetéből merített legszebb legünneplényesebb események leendnek művészi alkotásban megörökítve, s egyszersmind azon helyek is, melyek a miniszterelnök életével összekötésben állanak, Tegnap az említett két festő látogatást tett Hegedüs Sándor főiskolai háznagynál, mint a ki jó ismerős a Tisza és gr. Dégenfeld családok körében, hogy ezen családok kastélyai felől utmutatást nyerjenek.

Gregus Imre pár nap múlva Tégásra megy, hogy az ottani gyönyörű kastélyt és parkot lerajzolja; Mészöly pedig hasonló czélból tiznap múlva, a meddig városunkban időzik fölvevék végett, előbb Baktára, néhai Dégenfeld Imre gr. kedvencz lakhelyére, onnan pedig Gesztre utazik. A két művész ma a Hortobágyra rándult ki.

— Régi emlék. Komlóssy Arthur a fútozán levő, ezelőtt Fűvessy József rézműves tulajdonát képezett ódon egyemeletes ház helyére díszes új bérházat épített. A régi épület lebontása alkalmával az udvarra eső oldalon két ablak közötti részen befalazva egy feliratos négyzetkörre találtak, melyre a ház építőinek neve van fölvéve orthográphiail hibákkal telve. Az érdekes felirat ez:

I. H. S.
EZT AZH
AZATEPITETTE
NEM: KOTZEL
KRISTIANUR
HITES TÁRSÁV
AL, NEMETIAN
NAVAL 1784.

— Uj járásbíróságok. Az igazságügy miniszterium az 1885 III. t. cz. 3 §-a alapján 10 új királyi járásbírószágot szervez. Ezek közül Debreczen vidékére kettő esik. Az egyik a nyregyházi kir. törvényszék kerületében a tiszai löki Tiszai Lők szék helyivel, hova tartoznak Szentmihály, Tiszabud, Tisza Dob, Tisza-Dada, Tisza Lök, Tiszai-Eszlar, Pthrygy, Tisza-Kenéz, Báj, Csobaj, Tardos, T-Ladány, Polgár (Boroczkás, Kapros, Tikos, Margita és Folyás pusztákkal). A másik az egri kir. törvényszék kerületében a tiszai-füredi, ide tartoznak: Nagy-Iván, Tisza-Füred (p. Köcs), Tisza-Igar, Tisza Eörs (p. Eörs), Tisza Eörsény, Tisza-Szöllös (p. Domaháza), Kis Köre (p. Hadház, p. Várénék), Poroszló (p. Cserököz, p. Csapóköz, p. Fehérakla, p. Csöszlád p. Rátoly), Sarud, (p. Hidvég), Lőrinczfalva előbb Tisza-Halász (p. Magyarát), Tisza-Nána (p. Dinnyéshát).

— A debreczeni ügyvédi kamara részéről ezennel közhírre tétetik, hogy Tóth Endre kunszentmártoni ügyvéd a kamara lapstromából saját kérelmére kitérőltetett.

— Kirándulás-Budapestre. Az ország csaknem minden nevezetesebb városában megindult a mozgalom a budapesti országos kiállítás alkalmából külön vonatoknak a fővárosba indítása tárgyában. Ezer és ezer külföldi, messze vidékekről, nem kimélve fáradságot, költséget, igyekeznek hazánk fővárosába megtekinteni, hogy ez a sokat ócsarolt ország mit tud tulajdonképpen mezőgazdasági termelvényekben és ipari czikkekben bemutatni. És a ki ezek közül megnézte jól a kiállítást legyen az gazda vagy iparos, tudós vagy művész, egyaránt el van ragadtatva a látottaktól. Hát ha a külföld tudja figyelme méltatni ez első nemzeti felléptünket, nekünk magyaroknak nem szabad azt ignorálnunk. Noha a hazai közönség jelentékeny számban látogatja naponként a kiállítást, mégis nagyon sokan vannak, kik arról csak hallottak vagy olvastak. Sőt a mint tapasztalatból merített tudomásunk alapján iratjuk, iparosink és gazdáink nagy része, kik egy két napra felrándultak Budapestre e megelégedett azzal, hogy csak saját kiállított tárgyát tekintik meg, azután megebedél a debreczeni vagy a szegedi eszardában, s azzal mint ki jól végezte dolgát haza utazik. Pedig nagyon sok

tanulni és tapasztalni való van ott azon csoportoknál is, melyek egyik vagy másik irányt közelebből nem is érdekelnek. Látszólag ennél fogva azon mozgalom, melyet városunk polgármestere megindított, hogy a kirándulás rendezése által alkalmossá nyíljk mindeneknek könnyű szerrel Budapestre utazni, s a kiállítást, szakavatott lauzolás mellett alaposan és tüzetesen megismerjék és megismerni. Ennek bevezetése után a kiállítás még más hasznos dolgok is össze lesz kötve, nevezetesen olyan helyek megtekintésével-mikről a vidéki közönségnek kis részben van tudomása: tekintetben a program majd bővebb világot nyújt, s miúgy a magyar állam vasutak igazgatójával a kirándulás program csak néhány nap múlva lesz közzétehető. A magunk részéről addig is bővebbet közölhetünk a legmelegebben ajánlt és tervezett kirándulást a t. közönség gyelmébe.

— Sétahangverseny lesz holnap délután a népkertben, melyet 20 kr belépti mellett a katonazenekar rendez. Hangverseny műsora következők: 1. „Wallerindul. 2. Ouverture „Maritana” operából Wallace tól. 3. Keringő „Rip van Winkle”-ből Métra-tól. 4. Dal „Dubist main Traut”-ből. 5. Potpourri „Alarcos bálból” Varré tól. 6. „Magyar király induló” Hübértől. „Lengyel dalok” négyes Czapektól. 8. Bórdal „Stradella” operából Flotóvtól. 9. Potpourri „Csapatszeme” Haasertől. 10. Indul. Kezdeté 7 órakor.

— Debreczeniek az erdélyi kultúra egyletért. Nagy ritkán még is csak akadnak Debreczenből egyesek, kik sietnek hozzájárulni azon magasztos hazafias törekvés eléréséhez, melyet az erdélyi magyar közművelődési egylet tűzött maga elé. Mint kolozsvári „Ellenzék”-ből olvassuk városunkból újabban a következők lettek amaz egyesület tagjai. Dr. Kemény Mór 827. sz. ivén a társai: Feischl Károly, Erber Vilmos, Feischlman Mór, Sicherman Ede, Biederman József, Weinberger Lajos, Örmödy Lajos, Lippmann Sámuel, Baum Miksa, Kátai Győri, Klein Ignác, Hartstein Géza, Dr. Popper Ignác, Polyák Menyhért, Örmödi Félix, dr. Kemény Mór évi 2—2 frttal rendszeres tagok. Ugyanezen iven: Stern Péter 2 frttal adományozott.

— A h. szoboszlai képviselő választásra nézve már élénken megindultak a választási mozgalom. A pártok megalakultak és a jelöltekben is megállapodtak. — A szoboszlai párt jelöltje Thuray Albert szoboszlai város érdemud polgára, ki általános szeretet környez s kinek megválasztásán pártja óriási lelkeséssel csing—A függetlenség párt részéről a H. Szoboszláról, B. Ujvárosról, Szovátról és M. Péteréről egybegyűlt több mint 150 főnyi közönség egyhangúlag az országos függetlenség párt tagját, Dr. Győry Eleket, az orosházi kerület volt képviselőjét léptette fel. Dr. Győry Elek a hajdusoboszlói kerület választói által felajánlott jelöltség elfogadásán hajlandóan nyilatkozott s a legközelebbi vasárnap fogja H. Szoboszlán programbeszédét megtartani.

— Műkedvelői előadás. Az erdélyi közművelődési egylet létesítéséért mindenütt elkövetnek. A műkedvelői előadások egyást érik s e tekintetben még csak Debreczen van hátra, a legnagyobb magyar város, melynek legelőli képződésében. Többen végzett fiatal emberek vállalkoztak hát arra, hogy a kultúra egyelőre Debreczen műkedvelői előadásból is kapjon egy kis segélyt. Tombolát is rendez, csakhogy fényszebb és kellemesebb szórakozást szervezen nekünk. A nagyérdemű közönség szívesen adakoz e tombolára s azt késégre sem vonjuk, csakhogy biztosítsa sikerét a jótékony célnak. A műkedvelők az alkalmommal három egyfelvonásos színművet adnak elő. Az első egy helyi termék, melyet Thán Gyula több fővárosi színpodalmilap munkatársaitól. A színműnek, mely egyfelvonásos, czimán: „Szerelem és Bátor-ság”. Ezt követi: „A váróteremben” vigjáték egyfelvonásban. Végül Rákossy Jenő bohócaja: „Jereimás Sirlama” kerül színpadra. Tízpercznyi színet után következik a táncmozgalom A tombolai színet alkalmával a közönség ellenőrizése mellett fog megtörténni. Azután ismét folytatódik a táncmozgalom melyen egyik helyi, jóhírnévű örvendő zenekar fog közreműködni. Az előadásra előjegyzések s a tombolára jegyek hétfőtől kezdve már kaphatók lesznek. Cznlkázdáról és hűsítőkről is gondoskodand a rendezőség.

— Mulassunk. A debreczeni dalárdaszokott dal és zeneestélyét ma este a Bika forgandó udvarán tartja meg. Ujlag felhívjuk olvasóink figyelmét a már annyiszor élvezetnek bizonyult estélyre.

— Leány-nevelő intézet Eperjesen. A legmelegebben ajánljuk helybeli mint vidéki szülők figyelmébe — hirdetési rovatunkban is közzé tett — Vandrak Vilma urhölgy szeptember hó 1-én megnyitandó leánynevelő intézetét Eperjesen. Nevezett urhölgy már eddig is igen nagy érdemeket szerzett mint az eperjesi ev. leányiskola tanítóje, a ki fáradhatatlan buzgalma, képzettsége általál elismerésben részesült. Az újintézet kiváló gyengéd bánásmód mellett kitűnő jó erővel rendelkezik, nagy suly van a német nyelv tanítására s elsajátítására fektetve (egyike azon helyeknek, hol még a növevő-

kek németül a női nem kifejlésztésér lajdonosnéja tást s mi es jeles intézet

— A le tendóvel sok a lova. Hiáb nem akadny kerültek a j kottak. Van mármegyei is Jász-Nag hamis passz s ilyeneket tőknek, kik lálkozott, a nyomára. M zében várják gazdának lo elveszett lo

— Pa még, kis gy declinatiót e kicsiben má kép kell a költeni, han kétes hírű h keu a gyerm botlani, nu sentius és Zsigmond — ziumi oszál

— egész m lét a vacat dán Váradr váratlanul iskolai kö dogra költő mert haza mint a szül lakásán me talán mert patkány me kenyérbe te ná tette sz megivott mersz, meg a halállal. kapott utas találtá sze mint egy zs hatása má pon jelen lenszeit al háza szá sikerült is badítani.

— T egy regé tatott a na egy ülő fa kül; melyk na vehető. — csa 1692-i

— T egy regé tatott a na egy ülő fa kül; melyk na vehető. — csa 1692-i

A szerep

Ride, A Cs sárgultak csöndesen ből. Kelle látszott a gondolatja

Mega — Is szeretni! szolgáló l

Megt nkanak Biró utja, s a vényről d — N Csisz vartan pu — N Oda — E jegyzé me A l — B — M — S ként. Nem Biró — P afféle nya nem szött — P szed, mert nem élek — N bor meg főban? A s nézett a — A zéki törté

kek németül megfánulhatnak, nemkülönben a női nem lelki, erkölcsi nem tulajdonainak kifejtésére. Az intézet nemes lelki tulajdonosnője szívesen ad bővebb felvilágosítást s mi csak ismételtelen melegen ajánljuk a jeles intézetet.

A lótolvaj jegyző Ezelőtt 3—4 esztendővel sok debreczeni gazdának elveszett a lova. Hiába nyomozta a tolvajt Barcza Dani, nem akadt nyomára. Valahára mégis napvnyre kerültek a jómadarak. Egész kompániát alkottak. Van köztük egy debreczeni, egy szatmármegyei illetőségű, sőt még egy nótárius is Jász-Nagy-Kun Szolnok vármegyéből, ki hamis passzusokat adott ki a lopott lovakról, s ilyeneket maga is vitt a vásárra. A lókötőknek, kik közt ilyen uri ember-féle is találkoztak, a mi mezei rendőrségünk juttott a nyomára. Most már az illetékes bíróság kezében várják a sentenciát. Több debreczeni gazdának megkerült ezen jó fogás folytán rég elveszett lova.

Patkány-mérget evett. Gyermekek még, kis gymnásista, a múlt iskolai évben declinatíót és konjugatíót tanult, de azért kiesiben már is úgy értett ahhoz, hogy miképp kell a tandíjat, meg a koszt árát el költeni, hanem is épen éjjeli tivornyákon és kétes hírű helyeken, de olyan dolgokra, a mihez a gyermekeknek szeme szája szokott megbotlani, mint nagyban akár Bokovai Abszentiús és annak kompanistái. — Bereczky Zsigmond — úgy hívják azt az első gymnáziumi osztály tanulóit, kiről történelmi szöveg — egész mostanig halasztotta haza menetelét a vacatióra. Az anya roszt sejtven szerdán Váradról, ide való születésű Bereczky, — váratlanul jött, s itt értesült, hogy na az iskolai költségekre küldött pénzt más dologra költötte. A gyermek ugylászik nem mert haza menni. Inkább meghal, gondolta, mint a szülei büntetést kiállja. Ezért előbb lakásán megevett két csomó gyufát. Azután, talán mert a gyufa nem hatott, 50 kr. áru patkány mérget vásárolt, melynek nagy részét kenyérbe téve megette. Ezt már az indó háznál vette szerdán este a hol pár pohár sör is megivott. Így bizonyosan nagyobb lett a mersz, meg vámi a fiatal lélettől s megküzdeni a halállal. Anyja lakásán nem győzven várni kapott utasítások nyomán utána ment s ott, találta szerencsétlen fiát a váróteremben, a mint egy zsák karjára hajtotta fejét. A mérge hatása már akkor mutatkozni kezdett. Az éppon jelen volt Dr. Sárossy orvos azonnal elenszett alkalmazott a gyermeknél, kit a korházba szállítottak, s kiszivattyuzás folytán sikerült is a gyermeket a haláltól megszabadítani.

Talált könyv Jósika Miklóstól, — egy regényes olvasó könyv találatot a nagy erdőn, — a lövöldei kertben egy ülő fakanapén minden név és jegy nélkül; mely az ott felejtő tulajdonos által, bármelyik napon reggeli időben 8 órakorül átvethető. — Gonyey P. Károlytól. Nagy új utca 1692-ik sz. a.

CSARNOK.

A szerencsétlen Csiszér Anikóról.*)

— Elbeszélés. —

Írta: **JAKAB ÖDÖN.**

Rideg, szomorú ószi idő vala. A Csanádi Pál uram nagy kertjében el-sárgultak a fák, melyek között Csiszér Anikó csendesen szedegette a téli veteményt a földből. Kelletlenül folydogált a munka s jól látszott a leány hanyag babrálásán, hogy a gondolatja és a keze nem egy helyen járnak.

Megállott és fel-óhajtott: — Istenem, istenem, bár csak felnyírné szeretem engemet, mint a hogy én tudom őt szeretni! De hát ki is törődne egy szegény szolgáló leány szerelmével?

Megtörtülte szemét s neki fogott újból a munkának.

Biró Sándort véletlenül éppen arra vitte utja, s a kerítésen kívül haladó mezei ösvényről dévajkodva beküldött:

— Nagyon nőj, Anikó! Mit dolgozol? Csiszér Anikó felkapta a fejét és zavartan puszogott magában:

— Né, ott jár a farkas, a hol emlegetik. Oda ment a kerítéshez.

— Ej, de rosszul nézel ki, hallod-e! — jegyzé meg a legény.

A leány eszgedten gyökintett fejével:

— Beteg vagyok?

— Mi bajod van?

— Sokat fáj a szívem, kivált éjjelenként. Nem tudok aludni.

Biró Sándor elkaczagta magát:

— Eredj a patvarba ne figurázz! Az afféle nyavalya uri krinolinban szokott járni, nem szöttes farsingban.

— Pedig úgy van, Sándor. Te nem hiszed, mert nem akarod. De meglásd, hogy nem élek én sokat!

— Na addig meg ne halj, a mig az új bor meg nem forrik. Mit innánk a virrasztóban?

A szegény leány fájdalmas mosolyal nézett a legényre ki maga is banni látszék

*) A környekben időzött fiatal költőnek „Maros-zéki történetek” cím alatt megjelenő kötetéből.

a könnyelműen oda vetett sörte, durva trefát.

Hosszasan hallgattak.

Csipős, hideg szél rázta meg fejük fölött a hervadó fák ágát.

Csiszér Anikó szólalt meg hamarabb:

Gombold be az ujjasodat, Sándor. Meghülsz. Legalább ne légy beteg magad.

— Nem áll az meg, galambom. El van már nyúve nagyon a gombházak.

— Hát miért nem fordulsz hozzám, ha nincs, ki megvarrja? Vasárnap délután ugy sincs egyéb dolgom. S olyan örömet varrogatnék rád.

— Csakugyan?

— Minek kérded? Te is tudod, más is tudja, hogy nincs a földön semmi, a mit neked meg ne tennék.

Aztán lesütötte szemét és a kerítésből kihuzott száraz vesszőt málázva tördelgette reszkető kezével mialatt halvány orcáján a kilobant pirosság némán folytatta tovább a félbe szakadt lázas szerelmi vallomását.

Biró Sándor röstelkedve csóválta meg fejét:

— Ugyan ne izélj! Megmondtam már százszor.

A szenvedő leány szavai megáradtak a keserűségtől:

— Könnyen beszélsz! Fából van a szivod. Lásd, én egy pillanatra sem tudlak eszemből kivetni. Még a templomban is vétkezem miattad, mert nem az istenre, hanem rád gondolok. Oh mért nem lehet nekem helyetted szeretni!

— Hiszen én se gyűlöllek.

— Nekem az nem elég!

A fennhéjázó legény bölcsekedni kezdett:

— El csak nem vehetlek, azt te is belátod. En is szegény vagyok. Mit csinálnánk ketten? Két koldustársiznyából lenne egy koldusátalvó.

Es sietve távozott az ösvényen tovább.

A szerencsétlen Csiszér Anikó tompa kábultsággal tekintett utána. A szemébe vágott kiméletlen szavak felbolygatták a vérért egészen. A teste is beteg volt, hanem a lelke még ezerszer betegbb. Hányta-vetette sokáig a dolgot s végre is csak mindig ugy találta, hogy ő az életben boldog sohasem lesz, sohasem lehet. S miért? Rut? Boldogtalan? Csapodár? Nem. Hanem a szegénység, az a szegénység! ... E gondolat iszonyuan megejtette lelkét. Valami lázító szellemek azt sugták fülébe, hogy a boldogsághoz neki is van anyyi jussa, mint a gazdagoknak, kiket az isten nem hagyott kora árvaságra, s nem szorított panaszos idegen kenyérre. De hát mit csináljon, ha az a szegénység ... az a szegénység! ...

Fáradtan nyögött:

— Szolgálne szívesen hosszú esztendőig; dolog mellett tüleném a napot éjszakát, csak az a jó isten segítne valahogy!

Legyintett a kezével:

— Különbem mit érnék én azzal! Mire valamicskét összekapargatnék: megvétnék addig s nem volnék már előtte a szerelemre kedves.

Tuszkodott megint egy darabig.

Egyszerre csak hevesen felrettent bus merengéséből. Félő kémmkedéssel hordozta körül tekintetét, s ajkai értelmetlenül morogtak valamit:

— Az rengeteg sok pénz! ... De még se tennék olyat. Maradjon csak ott a Csupor uram zsebében.

Mélyet lélekzett s szemét a mogorva égre fordította:

— Uram, adj erőt! Ne vigy a kísértetbe! ...

Lassanként leereszkedett a fekete alkonyat s boldogtalant egyaránt eltakarta vastag homályával.

Setét éjszaka lett, mely reggelre alig tudott kivirradni valami nagy bajja! A nap ki sem pillantott a lusta felhők alól, pedig megtehette volna, ha érdeklik a földi csekély események.

Nagy sürgölődés volt a kis falu utcáin; apró csoportokban tereferéltek a kíváncsi asszonyok.

Az egyik fontoskodva vágott a másik szavába:

— Bizony Csanádi Pál uramnak azzal vala szerencséje, hogy a szolgálója: Csiszér Anikó jókor észrevette. Miskülönbben hajnalig az egész csür porrá égett volna.

— Látják, galambom, — sápitá a másik — Itt is az a szegény leány mentette meg, hogy bánik vele az a ribancz Csanádi Pál!

Az alszegről lihegve érkező Bodor Elekné gyorsan odatoppant az asszonyok közé:

— Nem is érdemelt külön bánásmódot az ebada Csiszér Anikója! Hiszen nem tudják még? Ő gyújtá meg a csürt. Az a farsoratos lelkű Csupor Elek bérelte fel, hogy a gazdáját megnyújtsa. Addig ígérte a száz pengőforintot, a mig rávette: azt a boldogtalan leányt.

— Honnan tudja? — tudakolák szürnyülködve egyszerre hárman is.

— Honnan tudom? Hát onnan tudom, hogy a kontesz furdalni kezdte a rossz lelkiismeret s önként jelentette fel magát a bírónak. Elégé káromodik, átkozódik Csupor Elek, hanem azért mindkettőjüket vészik Vársárhelyre, becsületet tanulni.

Az asszonyk nem lelték helyüket a csodálkozásból:

— Tüstént elájulok. Hogy az az ártatlan leány ilyen megtehetett!

Es zugva indultak le az alszeg felé.

— Bár azt a fertelmes Csupor Eleket tennék el láb alól, hogy ne csábithasson másokat is rosszra, véleményezték egyhangulag.

Alább Biró Sándor akadtott eléjük, ki az ut szélén az iratos kapuzabának támaszkodva szótlan szitta a pipáját. Rátámadott és szapult az egész asszony sereg:

— Hát meg se nézed Csiszér Anikót, Sándor fiam? Gyere, mert — a mint halljuk — bevallá, hogy érted akarta azt a pénzt szerezeni. Nem fért fogadra a szegény leány, ugy-e? Mivelhogy a dolog sem fér a nyakadra. Szégyeld magad!

Biró Sándor kiveresedett a füle hegyéig s hamrosan billant a kapun. Nem igen volt kedve az asszonyokkal menni. Egyébiránt késő is lett volna: Csiszér Anikóék már utban voltak Vársárhely felé.

A tekintetes törvény látó uraknak nem kellett sokáig törni a fejüket, hogy meghozhassák a sujtó ítéletet. A töredelmes büabáttal valló leány szavaira Csupor Elek is megemberelte utoljára magát s az igazságot szépen beismerte.

Aztán fejükre olvastatták a törvény büntetése, melyet a szánakozó bírák igyekeztek enyhén alkalmazni a megtört leányra.

Megkezdődött a fogás szomorú ideje. Mig a napok Csiszér Anikóknak kétségbe ejtő lassúsággal telegették a vásárhelyi sárga megyeházánál: Biró Sándor is azalatt otthon sokat elmélkedett. Szerfelett a lelkére vette a távol raboskodó leány állapotját, s meggyőződött, hogy minden rosznak legfőbbképen ő volt a kovácsa. Ha beéri a maga sorsu szegény leány pusztá szerelmével: nem hálózta volna be a Csupor Elek gazdag ígérete. Ő maga az oka!

A beállott hosszú téli estéket jobbára mind maga töltötte, mivel akármelyik háznak ajtaját nyitá meg: mindenütt csak örökös szemrehányást halott. Végre a falujabeliek nem is Csiszér Anikóra haragudtak, hanem inkább rá. Sokszor falángatták:

— A lábakra akár vasból köthetsz bocskort, a mig olyant találsz, a ki majd ugy szeret. Ha a szerelmedért büire is képes volt, mennyi jót tudott volna az érted cselekedni! Nincs különben, Sándor fiam!

Ilyenkor mélyen magába szállott és otthon elzárkózék. Szembe ült a kályhában lobogó nagy tüzzel s előre görnyedve órákig busan tépelődött. Lelkében feyjesen ujtak fel Csiszér Anikó minden jótulajdonosságát. Visszemlékezett minden apró tetteire, melyeket annak idején figyelembe sem vett, de a melyekből most megható szép dolgokat tudott magyarázni.

Napról-napra annyit foglalkozott a szerencsétlen, megsajnálta leánynyal, hogy az egészen a lelkéhez forradott. A sajnálattal egy töröl észrevétlen kihajtott egy másik érzelem is. Nem adta volna a világ minden vagyonáért, ha Anikót maga mellett láthatná boldogan! Jól esett szívének, hogy az emberek szintugy részvételt emlegetik, — nem mint a közönséges gonosztevőt szokták.

Elviharzott a tél, elnyitott a tavasz, zendülni kezdtek a nyári gabonák.

Egyszer egy csöndes szombati este csak megrepcent a hír, hogy Csiszér Anikó megérkezett haza. A falu végén szállott meg az öreg pásztonánál. Nagyon megviselte a hosszú szenvedés.

Biró Sándornak, mikor nesztét vette, kimondhatatlan különös érzések zsbengtak a lelkén keresztül. Minden fontolgatás nélkül utra kerekedett s merő váratlanul betoppant az özvegy pásztonéhoz.

Csiszér Anikó nagyot sikoltott a belépő elébe s kőtenyébe takarta el arcát.

— Hogy vagy Anikó? — szólítá meg a legény érzékenyen s jobb kezét a vállára ereszté.

— Ne nyujl hozzám! — húzódott vissza a zokogó leány, — ne mooskold be velem a kezedet.

Biró Sándor vigasztalta:

— Hadd el, ne busuj! végy erőt magadon. A mi volt, az elmult.

— Tudom hogy elmult! Nem is kívánom én most a szerelmedet.

— Nem úgy értem, galambom, hanem hogy a rossz után jobb is következik; hogy még boldog lehetsz.

— En? Boldog? — fuldokolt a fájó ellenvetés. — Volt idő rá, de többet nem lehet.

Es leeresztette arcáról a kőtenyét, be szédét folytatva:

— Látod, hogy az arcom milyen halvány lett? Ez a fehérség a tömlőz bélyege itt. Oda kerültem, mert megromtott a gonosz. Erővel boldog akartam lenni és boldogtalan lettem.

— Vigasztalódj, Anikó látod, én szeretlek.

Csiszér Anikó egész testében megrendült.

— Ne üzz esutot, belőlem Sándor! Ha nem szeretted akkor, miért szeretnél most mikor pártá helyett gyalázatot viselek fejemen? Ne gunyolódj! Eleget szenvedtem.

— Ugy áldjon meg a mindentudó isten, milyen igazán szeretlek. Nem hagyalak el.

Miért vinnél a házadba gyalázatot velem? Ne tedd; nem vagyok érdemes.

Ne aggdj. Lásd az emberek sem haragznak rád, csak a csábítódra. Az enyém léssz, ugy-e? Szólj!

A leány alétlan borult a legény kebelére:

— A tied vagyok.

Biró Sándor melegen biztatva szoritá magáho:

— Még boldog leszünk.

Kinosan suttogett a válasz:

Annak már vége van! Az én boldogságom sehasem lesz édes! ...

Es sirtak mind a ketten.

Közgazdaság

— A gabnapiacról. A termési eredményről érkező újabb hírek, melyek azt kedvezőbb szinben tüntetik fel, semmint remélték, s különösen az a körülmény, hogy az idei buza minőségre nézve határozottan jobb a tavalyinál, a gabnatözsden már napok óta uralkodott lanyha irányzatot erős és rohamos árcsökkenésre fejlesztették. Tegnapelőtt óta az effektív üzletben a jobb minőségű buza ára 35 krajczárral, a közönséges minőségű pedig 50 krral olesőbbodott. Hősonló árhanysátlást észlelünk a határidőüzletben, a hol azonban nemesak a buzára, hanem a többi gabnafajokra is kihatott a hausse, amint az a többi jegyzések következő összehasonlításából is kitünik.

junius 8. junius 10.

Buza öszre 8.34 7.91

Tengeri jul—aug. 6.09 5.95

Zab öszre 6.13 6.02

Legujabb.

(„Debreczeni Ellenőr” eredeti távirata.)

ZAGRÁB július 11. Ma este Zagrábból és vidékéről 150 személyből álló társaság nagyobb része kiállított, iparosok, különöfonton Budapestre utazik a kiállítás megtekintésére.

Felelős szerkesztő és kiadó lapfőmunkatartó: VERTESI ARNOLD.

Főmunkatartó: KARCAZ VILMOS.

Nyilt-tér.

FOGORVOS

Dr. DEÁK

(ezelőtt Berlinben lovag Dr. Guérard udvari fogorvos és udvari tanácsos segédorvosa)

fog- és szájbetegségeket alaposan gyógyít.

Odvas fogakat a legkötünőbb anyagokkal töm (plombiroz.) — Egyes műfogakat és egész fogsorokat a legujabb amerikai légnymatu szerkezet szerint készít.

A fogkő, vagy bármily lerakomány által ékteleenné vált fogakat megtisztítja.

A használhatlanná lett fogakat és foggyökereket eltávolítja.

Rendel: d. e. 9—12 és d. n. 2—5 óráig naponta.

DEBRECZEN, piacz, Vecsei-ház (a „Bika” szálloda és Nagy-Hatvan-utca közti soron.)

Dr. DEÁK „antisepticuma” (fogpor és szájviz) a fogak és szájür tisztántartására.

Ára 60 kr.

Főraktár: Göttl Nándor gyógyszerháza a „Mégváltóhoz”

Orsz. kiállítás Budapest

„Budapesti szálloda”

a város közepén, bécsi utca, Kristóffér sarkon

ujjonnan berendezve.

I. emelet 1 ágyas szoba 3.—, 2 ágyas sz. 4.50

II. „ 1 „ „ 2.50, 2 „ „ 4.—

III. „ 1 „ „ 2.—, 2 „ „ 3.50

V. „ 1 „ „ 1.70, 2 „ „ 3.—

Éjtés, kiszolgálás együtt. — Minden lakás utcai szoba.

SZOLYVAI

POLENAI

OLENYAI

savanyúvizek, valamint

LUH-ERZSÉBET

gyógyforrás vize, — mindannyian kitünő üdítő itatók s járványos betegségek alkalmával is nagyhatásúak, — megrendelhetők

MARSALKÓ KÁROLY

munkácsi uradalmi ásványvizek birtokjénél Nyiregyháza, s kaphatók országsszerte minden nevezetesebb gyógyszerházaiban, fűszerkereskedésekben és vendéglőkben is.

H I R D E T M É N Y .

A p-ladányi, kabai, h.-szoboszlói, h.-büszörményi, h.-dorogi és h.-nánási vasut állomásokhoz vezető utak kiburkolásához alkalmas kőanyag szállításának biztosítása céljából folyó évi augusztus hó 17-ik napján d. e. 10 órakor Debreczenben, Hajdumegye székházába kis termében, zárt ajánlati versenytárgyalás tartatik s erre a hirdetés ezzel kibocsátatik.

Szállítandó lesz pedig a folyó év utolsó napjáig:

- a.) A p-ladányi vasuti állomáshoz 1108 köbméter alap és szegélykő s 672 köbméter tört kő.
- b.) A kabai állomáshoz 1777 köbméter alap és szegélykő s 1077 köbméter tört kő.
- c.) A h.-szoboszlói állomáshoz 1461 köbméter alap és szegélykő s 866 köbméter tört kő.
- d.) A h.-büszörményi állomáshoz 1117 köbméter alap és szegélykő s 677 köbméter tört kő.
- e.) A h.-dorogi állomáshoz 1220 köbméter alap és szegélykő s 740 köbméter tört kő.
- f.) A h.-nánási állomáshoz 873 köbméter alap és szegélykő s 529 köbméter tört kő.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebb jelölt kőanyag szállítás végrehajtásának elvállalására vonatkozó kellőleg bélyegezett zárt ajánlataikat, a melyekben a szállítandó kőnek természetük szerint meghatározandó árgyisége világosan ki legyen írva, az ajánlati árak megtelelő 5%-nyi bánatpénzzel ellátva a tárgyalásra kitűzött nap délelőtti 10 órájáig alólirott alispánhoz annyival inkább adják be, mert az elkésztett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az itt meghirdetett közszállításra vonatkozó részletes feltételek a hajdumegyeyi m. kir. építészeti hivatalnál Debreczenben, a hivatalos órák alatt a tárgyalás napjáig bárki által megtekinthetők.

Debreczen, 1885. július hó 8.

R Á S Ó G Y U L A

Hajdumegye alispánja.

1885

KLÁLLITÁS

MEGHÍVÁS.

A FOLYÓ ÉVI ÖRZÁGOS KLÁLLITÁS ALKALMÁBÓL

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

V. VÁCI KÖRÜT 80. SAJÁT, KÉLŐZ ÉS ÖZLÉRA ÉPÍTETT HELYSÉGEIBEN, EGY RÉNDKIVÜL DÜSÁN ELLÁTOTT

BUDAPESTEN és VÁCI KÖRÜT 63.

GAZDASÁGI GÉP-KLÁLLITÁST

RENDEZETT BE

melynek számos megtekintésre az érdeklődők részvételével megtekinthetők.

1885

KLÁLLITÁS

Leány-nevelő INTÉZET.

Alólirott, ki az eperjesi nyilvános ev. iskolában több éven át mint rendes tanítónó működik, a t. cz. szülők figyelmébe ajánlja ujonnan szervezett

leány-nevelő intézetét

A növendékek a nyilvános evang. vagy kath. iskolákat látogatandják, és minden egyéb oktatást u. m.

zene, idegen nyelvek, rajz, festészet és tánczban

a legjobb taneróktól az intézetben nyerendik.

Teljes ellátás 10 hónapra 250 forint,

Kimerítő tudósítást értesítóm nyujt, melyet kívánatra szivesen megküldök.

VANDRÁK VILMA

okleveles tanítónó

Eperjesen.

U J Ü Z L E T .

Tisztelettel van szerencsénk a n. é. közönség tudomására juttatni. miszerint a „Hungária kávéházzal“ szemben Báró Josin-czyné házában

Fisch Testvérek

czég alatt

Norinbergi, diszmü- és rövidáru üzletet

nyitottunk.

Főtörekvésünk oda irányul mikép t. vevők kivánalmainak minden tekintetben megfelelve, olcsó árak gyors és pontos kiszolgálás által, becses párfogásukat kiérdemelhesük.

Teljes tisztelettel

FISCH TESTVÉREK.

ÜZLETHELYISÉG VÁLTÓZTATÁS.

Az arany csizmához

czimzett

női, férfi és gyermek czipő üzletemet

főpiacz-utcára a városháza épületébe,

Telegdy K. Lajos könyvkereskedése tözsomszedságába helyeztem át.

A mit is azon kéréssel hozok a n. é. közönség becses tudomására, hogy szerény vállalatomat ezután is, mint eddig, pártolni kegyeskedjék,

illő tisztelettel

FALK OTTO

Debreczen. főpiacz-utca a városháza épületében.

Megrendelések mérték után, ugyszinte javítások gyorsan és pontosan elkészittetnek.

A svábbogár és muzkák alapos, tökéletes kiirtását legutolsó szikráig egyesgyedül

Zacherl

svábbogár-porával

lehet elérni.

Csak akkor valódiak, ha eredeti üvegekben név és védjegyvel vannak ellátva. Kapható azon kereskedőknél, kiknek kirakataiban erre vonatkozó falragasz van.

! Szem-üvegek !

FISCHER JAKAB

látszerész

DEBRECZENBEN

ajánlja a legkitünőbb szemüvegek, lorgnettek és orrcsüptetőket minden szemüveghasználónak, ugymint:

távollátók, rövidlátók, gyengélátók, fénykerülők és hályogszemüvegek operált szemeknek.

Mezőlátóesövek, vadászesövek, és távesövek.

Legpontosabb kipróbált

Legsulymérök (aneroid, időjelző).

hővmérök, szobák, fürdők kertek, részére és ORVOSI TESTHÉVMÉRÖK (uj maxima) összehelyezett göröcsövek, nagyító üvegek, iránytűk (compass) mindenféle legkitünőbb VIZSZINMÉRÖKET (íb-llak) szesz- bor és mustmérök, valamint minden a látszerész cikkekbe vágó tárgyak legkitünőbb és legjutányosabb árak mellett szolgáltatik ki. Megrendelések és igazítások leggyorsabban eszközöltetnek.